

॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ शाश्वतो धर्म आत्मदर्शनं यदा ह याज्ञवल्क्यः इत्याचारदमाहि सादान स्वाध्याय कर्मणा अयं तु परमो धर्मो यद्योगेनात्मदर्शनमिति सत्येनैकालिक बाधशून्ये वस्तुनि प्रतिष्ठितः पर्यवसि

स्वाध्यायवानमत्तौ वै तं देवा ब्राह्मणं विदुः ॥ यद्ब्राह्मणानां कुशलं तदेषां परिकीर्तयेत् ॥ ३८ ॥ सत्यं तथा व्याहरतां नानृते रमेते मनः ॥ धर्मं तु ब्राह्मणस्याहुः स्वाध्यायं द
ममार्जवं ॥ ३९ ॥ इन्द्रियाणां निग्रहं च शाश्वतं हि जसत्तम ॥ सत्यार्जवे धर्ममाहुः परं धर्मं विदो जनाः ॥ ४० ॥ दुर्ज्ञेयः शाश्वतो धर्मः स च सत्ये प्रतिष्ठितः ॥ श्रुतिप्र
माणो धर्मः स्यादिति वद्वानुशासनं ॥ ४१ ॥ बहुधा ह श्रूयते धर्मः सूक्ष्म एव हि ज्ञोत्तम ॥ भगवानपि धर्मज्ञः स्वाध्याय निरतः शुचिः ॥ ४२ ॥ न तु तत्त्वेन भगवन् धर्मं वे
त्सीति मे मतिः ॥ यदि विप्रनजानीषे धर्मं परमकं हि ज ॥ ४३ ॥ धर्मव्याधं ततः पृच्छ गत्वा तु मिथिलां पुरीं ॥ मातापितृभ्यां श्रुश्रूषुः सत्यवादी जितेन्द्रियः ॥ ४४ ॥
मिथिलायां वसेद्बाधः स ते धर्मान् प्रवक्ष्यति ॥ तत्र गच्छ स्वभद्रं ते यथाकामं हि ज्ञोत्तम ॥ ४५ ॥ अत्युक्तमपि मे सर्वं क्षंतुमर्हस्य निदित ॥ स्त्रियो ह्यवध्याः सर्वेषां ये धर्म
मभि विंदते ॥ ४६ ॥ ब्राह्मण उवाच प्रीतोऽस्मितवभद्रं ते गतः क्रोधश्च शोभने ॥ उपालंभस्त्वया त्युक्तो मम निःश्रेयसं परं ॥ स्वस्ति ते सुगमिष्यामि साधयि
ष्यामि शोभने ॥ ४७ ॥ मार्कण्डेय उवाच तथा विस्तृष्टो निर्गम्य स्वमेव भवनं ययौ ॥ विनिंदन् स स्वमात्मानं कौशिको हि जसत्तमः ॥ ४८ ॥ इति श्रीमहा
भारते आरण्यके पर्वणि मार्कण्डेय समाख्या पर्वणि पतिव्रतोपाख्याने षडधिक द्विंशतमोऽध्यायः ॥ २०६ ॥ ॥ ४३ ॥ मार्कण्डेय उवाच
चित्तयित्वा तदार्थं स्त्रिया प्रोक्तमशेषतः ॥ विनिंदन् स स्वमात्मानमागच्छत इवावभौ ॥ १ ॥ चित्तयानः स्वधर्मस्य सूक्ष्मांगतिमथाब्रवीत् ॥ श्रद्धयानेन वै भाव्यंग
च्छामि मिथिलामहं ॥ २ ॥ कृतात्मा धर्मवित्तस्यां व्याधो निवसते किल ॥ तंगच्छाम्यहमधैव धर्मं प्रष्टुं तपोधनं ॥ ३ ॥ इति संचित्य मनसा श्रद्धयानः स्त्रिया वचः ॥
बलाकाप्रत्ययेनासौ धर्म्यैश्च वचनैः शुभैः ॥ ४ ॥ संप्रतस्थे समिथिलां कौतूहलसमन्वितः ॥ अतिक्रमान्न रण्यनिग्रामांश्च नगराणि च ॥ ५ ॥ ततो जगाम मिथिलां
जनकेन सुरक्षितां ॥ धर्मसेतुसमाकीर्णाय ज्ञोत्सववतीं शुभां ॥ ६ ॥ गोपुराट्टालकवतीं हर्म्यप्राकारशोभनां ॥ प्रविश्य नगरीं रम्यां विमानैर्बहुभिर्युतां ॥ ७ ॥ प
ण्यैश्च बहुभिर्युक्तां सुविभक्तमहापथां ॥ अश्वैरथैस्तथानागैर्योधैश्च बहुभिर्युतां ॥ ८ ॥

तः अन्यो धर्मस्त्वस्ये प्रतिष्ठित इत्यर्थः ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ साधयिष्यामि स्वकार्यमिति शेषः ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारत भावदीपे षडधिक द्वि
शततमोऽध्यायः ॥ २०६ ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ ५० ॥ चित्तयित्वेति आगोपराधः कृतमनेनेत्यागस्कृतः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ विमानैः साप्तभौमिकगृहैः ॥ ७ ॥ ८ ॥